

TWENTSE Post

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J.W.M. GIGENGACK

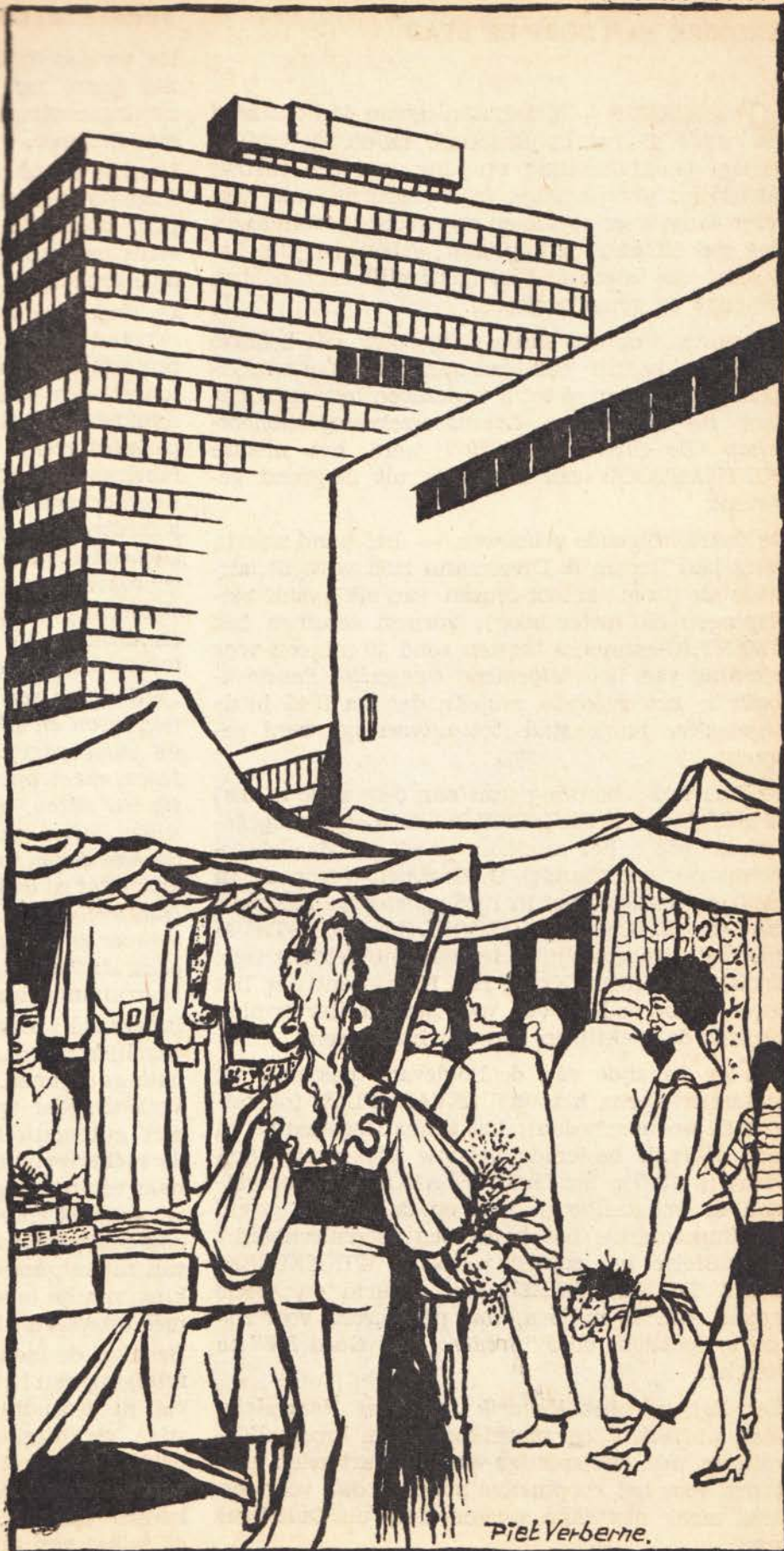
NR. 8 AUG. 1970 9^E JRG.

[Kroniek van Enschede:]

Boulevard 1940-'45

Redaktie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 5¹ Hengelo (O.) Tel. 17987
Amsterdam-Rotterdam Bank, Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 3.—. per half jaar
Losse nummers 75 cent per exemplaar

Advertentie-tarieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

KRONIEK VAN DORP EN STAD

ENSCHEDE — Met de aanleg van de *Boulevard 1940-'45* bracht Enschede na de 2de wereldoorlog de ontwikkeling op gang van een nieuwe stadskern. Voornamelijk in de zestiger jaren verzezen langs deze royale en regelrechte verbindingsweg met Gronau de imposante gebouwen, die het gezicht van Enschede-City geleidelijk aan hebben verjongd en gemoderniseerd.

Aansluitend op een statig flatgebouw, dat behalve een garagebedrijf ook een aantrekkelijke winkelgalerij omvat en 4 tot 5 woonlagen telt [gesticht door *De Onderlinge Levensverzekering Genootschap "De Olveh van 1879"*] werd het nieuwe POSTKANTOOR van Enschede uit de grond gestampt.

De daaropvolgende gebouwen — het pand waarin vorig jaar Vroom & Dreesmann zich vestigde, alsmede de twee kantoor-reuzen van elk twaalf verdiepingen (50 meter hoog), vormen tezamen het TWENTEC-kompleks [kosten rond 30 miljoen voor rekening van het *"Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds"*]; het gróóste projekt, dat na 1945 in de Enschedese binnenstad tot uitvoering werd gebracht.

De Boulevard-bebouwing sluit aan deze zijde af met de HOGERE TECHNISCHE SCHOOL (gereedgekomen in 1958); het moderne pand van de elektrotechnische groothandel G. H. Smelt (geopend in 1963) en tenslotte het in 1965 opgetrokken kantoor van de STICHTING GEZONDHEIDSCENTRUM Enschede, waarin zijn ondergebracht Het Wit Gele Kruis, Het Groene Kruis, Het Kraamcentrum, het bureau van de Ned. Ver. voor Sexuele Hervorming alsmede de praktijken van vier huisartsen.

Aan de overzijde van de Boulevard passeren we achtereenvolgens het 'BOULEVARDFLAT' (omvattend 80 wooneenheden); het thans leegstaande en voor afbraak bestemde gebouw 'Ziekenzorg' (gesticht in 1897); het 'KORTELANDFLAT' (omvattend 42 wooneenheden met op de begane grond een Supermarkt, boekhandel en boerenleenbank) en tenslotte het zojuist voltooide WINKELCENTRUM 'DE KLANDERIJ', een gedurfd en speels projekt van 17 miljoen, met parkeerdak voor 250 auto's; [gesticht door *"Bredero Vast Goed NV"* te Utrecht].

Hier ligt ook het *Hendrik Jan Van Heek-plein*, waar winkeliers en marktkooplui in broederlijke wedijver hun veelsoortige waren en artikelen uitstallen voor het kooplustige publiek, dat voor een klein maar niettemin welkom deel uit Duitsland komt.

VERSTEDELIJKING

De verstedelijking van Enschede brengt behalve het genot van een 'all-round' en modern voorzieningscentrum, ook uiteenlopende problemen met zich mee.

Om het hoofd te kunnen bieden aan de ontwikkelingen op verkeers-technisch gebied, werd een komplan opgesteld, dat weer is gekoppeld aan een saneringsplan-in-fasen ter verkrijging van de nodige armslag.

De dagelijkse invasie van automobielen in de binnenstad roept vooral bij de jong-volwassenen luide protesten op. Toen de Enschedese Raad op 22 juni jongstleden besloot, een krediet van f 7200,— beschikbaar te stellen voor het aanleggen van een parkeerterrein in de tuin bij het voormalige fabrieks-kompleks van *Van Heek & Co* aan de Noorderhagen (zie foto pag. 5), hebben verontwaardigde jongeren — leden van de groepering Gemeentebelangen — het hek van deze tuin opengebroken ten teken, dat de maat vol was. Ook stelden zij een petitie op aan het gemeentebestuur en deelden zij pamfletten uit met een duidelijke formulering van hun standpunt:

„Wij willen een binnenstad waar de mensen kunnen leven en elkaar ontmoeten. Daarom willen we dit enige parkje in de binnenstad niet laten asfalteren, maar open stellen voor iedereen, die er rustig wil zitten, voor moeders, die er hun kinderen willen laten spelen (er kan een crèche komen op drukke dagen en bij mooi weer) zonder de kans te lopen dat ze onder een auto komen. Om de binnenstad leefbaar te maken is het nodig dat het autoverkeer er verdwijnt. Het wordt te druk en de stad gaat stinken. Buiten het centrum moeten de parkeerruimten komen.”

Inderdaad vormen rook en smook in de binnenstad dagelijks een hinderlijke nevel voor reuk- en ademhalings organen.

Verleden jaar werden in Enschede dertien kasten met automatische meetapparatuur geplaatst, die de luchtvervuiling meten. Zij zenden signalen uit naar een meldingscentrale, die in het politiebureau is geplaatst en van waaruit de bevindingen worden doorgezonden naar Bilthoven. Maar aan de stank van uitlaatgassen alsmede de schadelijke uitwerking van de onverbrandde stoffen verandert daarmee uiteraard niets.

Behalve de luchtvervuiling vormt ook de verontreiniging van het water een toenemende bedreiging van de gezondheid. Toen zich vorig jaar juni ernstige vergiftigingsverschijnselen voordeden in de Rijn, heeft het gemeentelijk waterleidingbedrijf van Enschede, dat infiltratiewater uit het Twentekanaal opslaat in bassins aan de Weerseloseweg, de inlaat van dit water zekerheidshalve [blz. 5 ☞]

[foto boven:] Tegenover het nieuwe postkantoor aan de Boulevard te Enschede worden wekelijks de markten gehouden, die zich vroeger concentreerden rondom de Grote Kerk. In 1968 herdacht men het 450-jarig bestaan van de Enschedese Markt. Bovendien was het toen 50 jaar geleden, dat de Enschedese Marktbond werd opgericht. De streekhistoricus L. A. Stroink schrijft in zijn boek *'Stad en land van Twente'*:

„Ter leniging van de nood, ontstaan door de brand van maart 1517, schonk de bisschop aan Enschede op 12 augustus 1518 het recht tot het houden van twee jaarmarkten, ... de eyne up donredages nae Paschen ende de andere des ersten werkeldages nae Sint Maarten in de winter, daerto eyne weekemarkt up alle dingsdagen te holden. Ende verder dat men azis (accijns) sall moegen bueren te weten van sestien tonnen bier eynen golden gulden (d.i. 28 stuiver) ...”

Stroink schrijft verder nog, dat jaarmarkten vooral zeer belangrijk waren, omdat zij het aanzien van een stad vergrootten en omdat het vrijmarkten waren, waar niemand vanwege schulden of civiele zaken mocht worden gearresteerd.

[foto midden:] Het meest omvangrijke gebouwencomplex aan de Boulevard wordt gevormd door 'de doos' van TWENTEC (Twents Economisch Centrum), bestaande uit twee kantoorflats en twee tussenleden alsmede het pand, waarin thans Vroom & Dreesmann is gevestigd. De bouw van dit mammoet-project, dat nagenoeg is voltooid, werd begonnen voorjaar-1965 in opdracht van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Op de begane grond bevinden zich diverse winkels. Van de daar boven gelegen kantoorruimte is de 'grote hap' gegaan naar het internationaal luchtkarterings-instituut ITC, een wereldvermaarde onderwijsinstelling, opgericht in 1950 op instigatie van de Verenigde Naties en dit jaar wegens plaatsgebrek verhuisd van Delft naar Enschede. Verder vinden in de Twentec-torens o.m. onderdak de textiel-onderneming Texoprint, de Ned. Accountants Maatschap en de Bedrijfsvereniging Textielindustrie (waaronder de Bedrijfsgeneeskundige Dienst), een instelling die is voortgekomen uit het oude ziekenfonds, in 1867 gesticht op initiatief van Gerrit van Heek en sedert 1882 genaamd: *'Zieken- en Pensioenfonds voor Enschede en Lonneker'*. In 1830 tenslotte kwam de Bedrijfsvereniging voor de Twentse textielindustrie tot stand, sedert 1957 gevestigd aan de M. H. Tromp-laan en nu dus verhuisd naar de Boulevard.

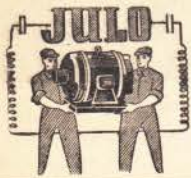
[foto onder:] *'SEX-SHOP'*, gelegen aan een zijstraatje van de Boulevard te Enschede. De sex-revolutie kwam op gang na de oorlog 1940-'45 in de landen aan de Sont. *Denemarken* met nog geen vijf miljoen inwoners staat bekend als het eerste porno-land ter wereld. Nadat het voor enkele jaren de pornografie heeft vrijgegeven, brengt de export in sex jaarlijks bijna 70 miljoen gulden op. De huwelijks-leeftijd is in dit land drastisch omlaag geschroefd, terwijl het aantal echtscheidingen — vooral in de oudere leeftijdsgroepen — stijgt. In *Zweden* dat 7,9 miljoen inwoners telt, waarvan 98 procent lid van de (Lutheraanse) staatskerk, doch slechts drie tot vier procent praktiserend, zijn reeds geestelijken die stellen, dat het huwelijk niet meer nodig is. Bij het gezondheidsbureau van de staat worden 96 pct. van de verzoeken tot opheffing van de zwangerschap ingewilligd. In 1959 bedroeg het aantal geslachtsziekten (gonorrhoe) 13.000, welk cijfer in 1969 was opgelopen tot 34.000. Een kwart van de Zweedse huwelijken loopt stuk. Dit percentage was daar twintig jaar geleden echter ook al bereikt.

enschede

A.v.d. Leest | Radio
Enschede | Televisie

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en Installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688

Motordefect?
naar **JULO**
direct !!!

Pyrmonstraat 15 - 19
ENSCHDE

Jan Olthuis

v.h. Gauma
UW HERENKAPPER
Ook voor toiletartikelen
NOORDERHAGEN 15 (t.o. Astha theater)

► Stereo-Platenspelers
► Gramfoonplaten

SPECIAALZAAK Boulevard 90
Tel. 24863 Enschede
RADIOKO Nieuwstr. 57 Tel.
15909 Hengelo.

ADVERTEREN IS ETALEREN

Van Loenshof 10 Tel. 15271
Filiaal: Oliemolensingel 37 Tel. 16118

Voor herenkleding
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede

Voor
lijn- en rastercliché's

Clichébedrijf

**NV v/h Firma
M. J. v. d. Loeff**

Achter 't Hofje 3-7, tel. 19266

FA. H. v. d. BERG

OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 12543
**STEUNZOLEN, ELAST. KOUSEN,
BREUKBANDEN**
Leverancier voor alle ziekenfondsen

Denekamp
vroeger en nu **10.50**

Losser
vroeger en nu **9.75**

Twee interessante fotoboeken voor de
liefhebber. Bij de boekhandel en bij
UITGEVERIJ WITKAM

Voor 't Hoen
bekers
en
medailles bij ons slaagt u zeker
Ripperdastraat 2a, Enschede

BERVOETS - VRIEZELAAR

Schoenen Voor Verwende Voeten
Hengelsestraat 16 - Tel. 18669
Van Loenshof 5 - Tel. 23257
Oldenzaalsestraat 93 - Tel. 15553

Fijnhout- en Triplexhandel
Fa. W. LANGE
Spelbergsweg 37, Tel. 4538
levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

**Machinefabriek
ARENS & Zn**

► **tandwielen**
Perikweg 52

S & S Exclusieve
verlichting
en huish. art.

Enschede - Raadhuisstr. 37

Wee rekken kan geet naor
zölfbediening
PARAAT

Glanerbrug: bie TET-bushalte
In 'n lunchroom kōj lekker etten en dreenken

Voor parapluie en tuin-
parasol-reparatie naar:
HUCKRIEDE

Hengelsestr. 12 A, tel. 15820, Enschede

WAS-O-MATIC

Oliemolensingel 30, Tel. 17586

VLUG EN VOORDELIG
Elke was apart - Hygiënisch

* suede
kleding
* pantalons
* regen-
jassen

Oldenzaalsestraat 34 - Tel. 24440 - Enschede

Wat vunne fietse iejeleu ook oet oonze
zaak begeert
Elke fietse wodt deur oons
gegarandeerd

Offrein Oldenzaalsestraat 33
Telefoon 12602

**Stamboekhandel NV
ADOLFS & PENNINK**

**studieboeken
pocketbooks - romans**

Gezellig winkelen

kunt U

in de *Haverstraat*

tijdelijk stopgezet. Momenteel zijn een aantal maatregelen in voorbereiding om de waterwin-capaciteit van het pompstation aan de Weerseloseweg op te voeren, ondermeer door het aanslaan ter plaatse van een tiental nieuwe bronnen.

Er is rond het onderwerp 'water' overigens nog meer problematiek. Geleerden van de Meetdienst Rijkswaterstaat (afd. NAP) alsmede van de afdeling landmeten der gemeente Enschede hebben vastgesteld, dat de bodem van Enschede — met name in het centrum van de stad — elk jaar ongeveer een centimeter zakt. Sommigen menen, dat de plaatselijke industrieën in het verleden teveel grondwater aan de bodem hebben onttrokken. Anderen houden het op tektonische zettingen (bewegingen van de aardlagen). De Meetdienst van de RWS had in 1936 zogenaamde merken uitgezet, ondermeer van het zuidwesten van de stad (Haaksbergerstraat) naar het noordoosten (Oldenzaalsestraat). Toen deze dienst in 1958 waterpassing verrichtte, bleken de merken nabij de gemeentegrenzen nagenoeg geen afwijkingen te vertonen, doch met het naderen van de stad traden verzakkingen op, die regelmatig opliepen tot 69 mm. in het centrum. De gemeente verrichtte daarop in 1961 — na het aantal merken aanzienlijk te hebben uitgebreid — nieuwe metingen, die aan het licht brachten dat de bodem in het centrum in drie jaar tijd 27 mm. was gezakt, ofwel bijna een centimeter per jaar. Daarna ging het wat minder snel. Een meting in 1965 verricht, liet slechts 16 mm. verschil zien. Doch niettemin ziet de gemeente de toekomstige peilingen met spanning tegemoet. Ofschoon men zich had voorgenomen om in dit bijzondere geval voortaan één keer in de 4 jaar een nieuwe meting te verrichten, bleef deze in 1969 achterwege, aldus de heer W. J. de Bruyn, chef gemeentelijke meetdienst Enschede.

Desgevraagd deelde ir. A. Waalewijn van Rijkswaterstaat te Delft ons mee, dat er met betrekking tot Enschede geen vaststaand meet-programma bestaat, maar dat men gaarne genegen is om in de aanstaande wintertijd de toestand in de katoenstad nog eens te bekijken.

Met het oog op het riolenstelsel (doch ook op het wegnenet) is de dalende bodem van Enschede-City een aangelegenheid, die niet kan worden verwaarloosd. Want ook de riolering zakt mee, zodat bij aanleg alsmede aansluiting van nieuwe rioleringen de diepteligging opnieuw moet worden berekend. Een hoogteverschil van enkele millimeters kan nog wel eens handig worden gecorrigeerd, maar zogauw het in de centimeters gaat lopen (zoals het stuk 'de Klomp', dat vorig jaar vijf centimeter dieper moest), staan ook de beste vaklui met de handen in het haar.

Is de zorg voor lucht, leiding- en rioolwater een zaak van lichamelijke gezondheid, ook het geestelijk welzijn is voor het individu van levensbelang. Het aspect 'kerk' hebben we reeds in ons vorige nummer bekeken, waarbij vooral de áfname van het kerkbezoek aandacht kreeg.

Wat 'de kunsten' betreft, nemen we als uitgangspunt het jaar 1950, waarin de Academie voor Kunst en Industrie (AKI) te Enschede werd opgericht. Gedurende twintig jaar inmiddels leidt men hier studenten op in de kunst van het schilderen, beeldhouwen, dessineren enzovoort.

In 1951 werd opgericht het 'Overijssels Philharmonisch Orkest', waarvan de Twentse oorsprong teruggaat op het jaar 1925 (wijlen Klaas de Rook). In 1955 volgde de oprichting van het 'Operagezelschap Forum', dat zijn thuishaven vindt in de zelfdertijd gereedgekomen Twentse Schouwburg; [het Overijssels Philh. Orkest werd toen tevens opera-orkest].

Gaat het hier om mensen die, samen met de beeldende kunstenaars in de gemeente en de docenten van enkele lesinstituten (muziek, ballet), werken in de beroepssfeer, ook echter de amateuristische kunst-beoefening met steun van verenigings-leden en donateurs (muziekkorpsen, mannenkoren, tooneel- en operettegezelschappen, waarover meer valt te lezen in het kunstboek van Koos Thomas: „*Enschede in kunst en cultuur*”, 1964), draagt in belangrijke mate bij tot een gezond geestelijk klimaat.

[vervolg op blz. 11]

De tuin aan de Noorderhagen (bij het voormalige fabriekskompleks van Van Heek & Co), waarin vroeger het woonhuis stond van Helmich B. N. Ledeboer en dat op de avond van de 21e januari 1943 werd getroffen door een in brand geschoten Engels vliegtuig. De gemeenteraad van Enschede wil hier een auto-parkeerplaats aanleggen, waartegen geprotesteerd wordt door de jeugd omdat daarmee het laatste strookje groen uit de binnenstad zou verdwijnen. (Op de achtergrond het Larink Sticht uit 1869, waar inmiddels een eeuw geleden het onderwijs aan katholieke kinderen gestalte kreeg.)

hengelo

BLOEMSIERKUNST
K. Hunia & Zn.

Tuindorpstraat 38, Tel. 12751

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbos
Molenstraat 18

**Nu ook Alfa-Romeo
in Hengelo-omgeving**

AUTOMOBIELBEDRIJF **ERNE**
Deldenerstr. 42, Tel. 12120

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedesestr. 22, Hengelo

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Beekstr. 29 Hengelo

Ijzerwaren, Gereedschappen, Bouwbeslag.
Tuin- en Huish. artik.

Timmerfabriek

Hannink

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen
enz. voor utiliteits- en woningbouw

PORTJE

Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

H. ter Braak

Gasconvectoren, Haarden, Electro-
en Sanitair

Bornsestraat 24

Tel. 16137

**Het wonder
van Hengelo**

Willemsplein 37
HENGELO

Magazijn voor

Rijwielen, Onderdelen en Electra

VERSTEEG's

veur hoes en earve

Sloetsweg 382

Hengelo (O.) — Tel. 12207

Autosputinrichting BEVELSBORG

Ingericht met moderne AUTOSPUIT, en
MOFFELCABINE
BINNENHAVEN 68 TEL. 14432

COOP.

RAIFFEISENBANK

Parallelweg L.S. Hengelo Tel. 10061
Bijkantoren: Oldenz. str. 168, Beukweg 81
en Oelerweg 28.

Broekhuis

de boekhandel

met de grote keuze!

Enschedesestraat 19 - Hengelo

SINDS 1845:

Van Wezel

Transport — Montage

Kraanverhuur

Tel. Hengelo 19541

Tel. Amersfoort 11333

„Wiej veurt van allens”

Een grote keuze SCHILDERIJEN
ETSEN
REPRODUCTIES

kunsthandel Prins

Marktstraat 21 - Tel. 14256 - Hengelo — Wij verzorgen al Uw inlijstwerk

● MEUBELEN
● TAPIJTEN
● BEDDEN

E M PETRI voor de moderne
woninginrichting! I
MARKTSTR. 15

Automobielbedrijf

Van Laar

en

Feijten

Enschedesestr. 127 - Tel. 13983 - Hengelo

DAF

Weemenstr. 6, Tel. 17832 Hengelo

't Is ne oetgemaakte zaak:

„Wa'j ook koopt, 't is aaltied raak
a'j bie' Elbert kieken gaot!”

Da's méér weerd as nen goeien raad

G. Elbert TWEKKELERPLEIN
(Waarbekenweg) Hgl.

Rijwielen - Motoren - Bromfietsen

VERLICHTING

v. Merksteijn

Burg. Jansenplein 35 Tel. 18556

EEN ABONNEMENT OP DIT
BLAD KOST f 6.00 PER JAAR

H J. Krakers

AANNEMERSBEDRIJF

Tel. Hengelo 12964

Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

STREEKTAAL

ENQUÊTE OVER DE HÛS/HUS-UITSPRAAK
IN BORKELD, EEN OVERGANGSGEBIED
TUSSEN TWENTE EN SALLAND

*verricht door Jan ten Holt, Haarlem, op vr. 5 en
za. 6 juni 1970, opgedragen aan de plaatselijke
bevolking en aan alle taalvrienden.*

„DE BOER OP”

Bij een bezoek aan het Overijsselse dorpje Holten en omgeving stelde ik vorig jaar oktober vast, dat men er nog net Sallands spreekt, dus: HûS, üt, büten, in plaats van de Twentse u(oe), welke in Markelo en Rijssen, iets meer naar het oosten toe, te horen is. Tijdens mijn wandeling op de Holterberg kwam ik bij het Twentse eethuis „t Lösse Hoes”, en dit bracht mij op het idee eens na te gaan, waar nu precies de grens loopt. Die kans heb ik dan nu, op 5 en 6 juni van dit jaar, benut.

Met de fiets op de trein naar Deventer, en van daaruit langs jeugd-herbergen naar Holten. Het weer is die dagen lekker warm geweest, maar de boeren wilden wel eens een „schoer” (regenbuitje) zien, want de grond was te hard en de boel droogde uit. Er stond een warme oostenwind en ze zeggen hier dan, dat het „schrol weer” is. Vrijdagmiddag (het was net twaalf uur geweest) kwam ik met de fiets aan bij café-camping De Poppe, juist halverwege de weg Holten-Markelo. Daar moet ik maar eens beginnen, vond ik, dan zit je altijd wel in de buurt. Een „köpken” koffie en een gesprek met de kelner en een jongeman. Hier, bij de fam. Aanstoot, zeggen ze nog net HOES, evenals de burens Tijman en Breukink, maar Bronsvort zegt al HUUS (is trouwens op Holten georiënteerd). Een goede aanloop voor mijn onderzoek van die dag, dat tot 5 uur duurde. De omgeving hier noemen ze de buurtschap Borkeld. Er is een geasfalteerde weg op Markelo's gebied (de Borkeldweg); meer naar het noorden toe is er ook nog een Borkeldsweg, op Holten aan. Op die geasfalteerde weg na moest ik het met mulle zandweggetjes stellen, waar je beter kunt lopen dan fietsen. De omgeving hier bestaat uit korenvelden en weiland, met naar het westen en oosten toe heide en vooral dennebossen. In totaal een gebied van zo'n twee vierkante kilometer, gelegen tussen de Postweg en de weg Deventer-Hengelo.

Achteraf moet ik zeggen: er is veel meer uitgekomen dan ik ooit had durven hopen. De bevolking, die vrijwel geheel uit landbouwers bestaat, was

heel hartelijk. Ik ben er nu maar wát blij mee, dat er „iets nieuws” uit de bus is gekomen, dat ik andere mensen en een andere leefwereld heb leren kennen, en me niet beperkt heb tot een abstracte beschouwing van achter de studeertafel.

LYST VAN GEËNQUÊTEERDEN MET UITSPRAAK

gemeente Markelo (Borkeld).

1. Fam. B. J. Aanstoot	Holterweg	27	HOES
Café De Poppe			
2. Fam. Tijman	Holterweg	29	HOES
3. Fam. Bronsvort	Borkeldweg	1	HUUS
4. Mevr. Breukink	Borkeldweg	2	HOES
5. fam. Scholman-Nijkamp	Borkeldweg	3	HUUS
6. Fam. Tempelman	Borkeldweg	4	HOES+HUUS
7. Fam. Pasop-Nijkamp	Borkeldweg	5	HOES+HUUS
8. Hr. G. J. Oonk	Borkeldweg	7	HOES
9. Mevr. Wolters	Borkeldweg	11	HUUS
10. Mevr. G. J. Janssen	Borkeldweg		HOES
11. Fam. Klumpes	Borkeldweg		HUUS
12. Mevr. Leetink	Borkeldweg	6	HUUS
13. Mevr. Klein Nagelvoort	Borkeldweg		HOES

bijzonderheden: 6) Mevr. W. J. Tempelman zegt HUUS (heeft in Holten op school gezeten), meneer zegt op z'n Markelo's HOES. 7) Precies aan de overkant van de weg vinden we het omgekeerde geval. Daar zegt mevr. Pasop-Nijkamp HOES, evenals haar dochter, die beiden in Markelo op school zijn geweest; meneer is Holtenaar en zegt HUUS. (N.B. Mevr. Pasop (HOES) is een zuster van mevr. Scholman 5) (HUUS). 10) Mevr. Janssen is geboren in Borculo, Geld. Achterhoek, zei vroeger HUUS, maar heeft zich nu bij de Markelose uitspraak HOES aangepast. 12) Mevr. Leetink komt van het dorp Markelo, maar zegt tegen de verwachtingen in HUUS. Jammer genoeg moet haar huis over enige jaren verdwijnen door de aanleg van de E-8 (snelweg van Deventer naar Hengelo). 13) Mevr. Klein Nagelvoort is Rijssense en zegt HOES; zij woont thans drie jaar op de Borkeld.

In het algemeen kan men stellen dat de HUUS-sprekers op de dorpskern Holten en de HOES-sprekers op Markelo georiënteerd zijn.

Bijnamen van enkele van deze mensen zijn: 9) Wolters is 'De Klôoke'; het Twents-Achterhoekse woordenboek van G. J. Wanink vermeldt als betekenis van 'klôok': slim, vernuftig. 11) Klumpes heet 'Huusken', 12) Leetink is 'De Kiete', 13) Mevr. Klein Nagelvoort wordt 'De Heedakker' genoemd; ze wist niet hoe dat kwam, maar het zit waarschijnlijk zo, dat op de plek waar ze nu woont vroeger een akker op de heide stond (nu is er weiland).

gemeente Holten (Borkeld).

14. Hr. Walhof [achter huis 8] Oonk]	HOES
15. G. W. Schoneveld, Kustersweg	HUUS
16. G. J. Schoneveld, Kustersweg	HUUS
17. Mevr. Duijvendak, Kustersweg	HUIS
18. Mevr. Deijk, Kustersweg	HUUS
19. Hr. Stegeman, Kustersweg	HOES
20. Fam. Kruiskamp, Heideweg	HUUS
21. Fam. J. Vasters, Winkelbergweg	HUUS
22. Fam. E. Vasters, Winkelbergweg	HOES+HUUS
23. Fam. Aanstoot, Winkelbergweg	HUUS
24. Fam. Kruiskamp, Winkelbergweg	HUUS
25. Hr. Struik, Landmansweg	HUUS
26. Fam. Schippers, Landmansweg	HUIS
27. Fam. T. Beldman, Landmansweg	HUUS
28. Fam. G. Beldman, Postweg	HUUS

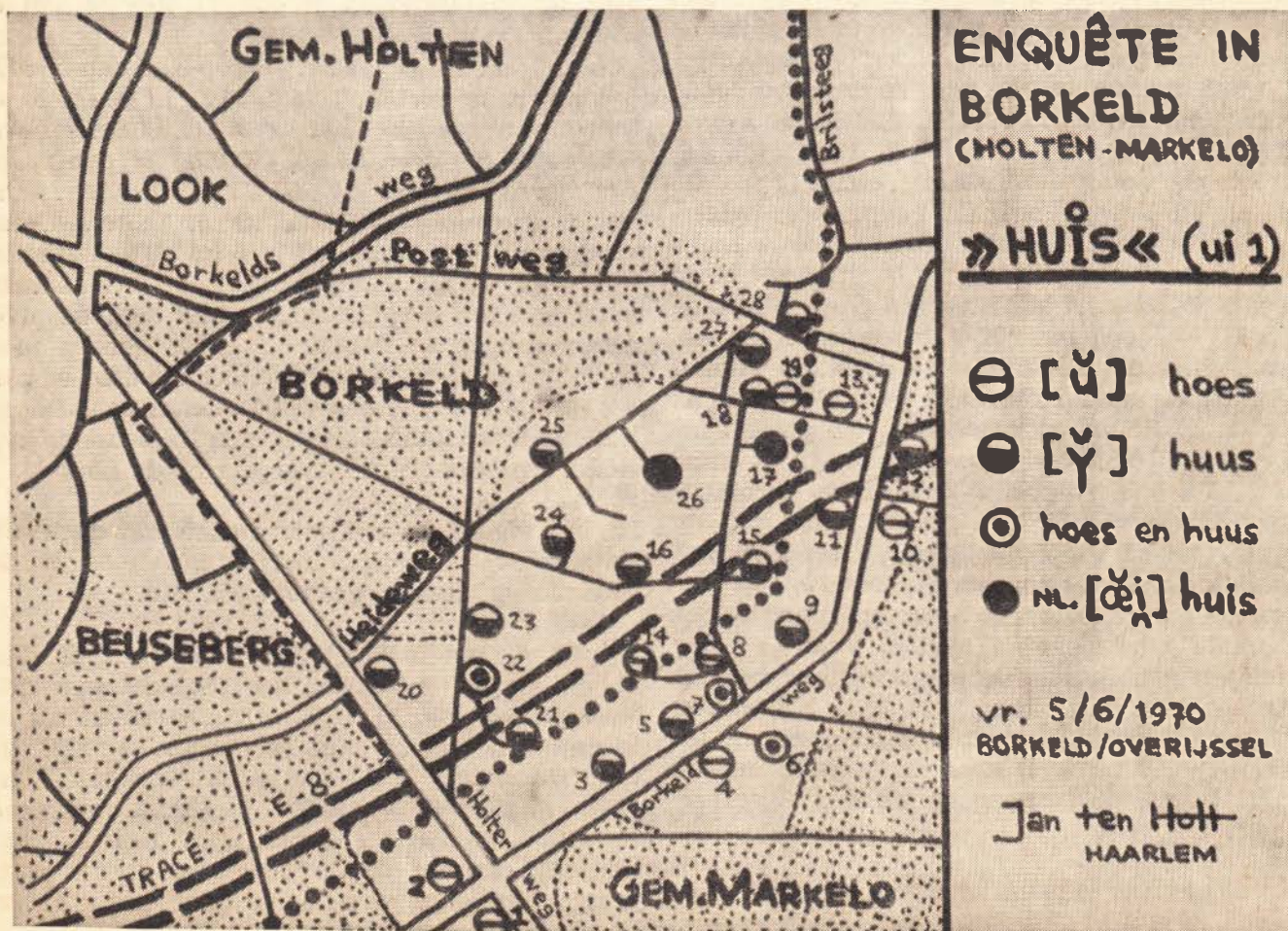
steekproeven.

29. Mevr. Tant, Look 92, Geskesdijk	HUIS
30. Fam. N.H. Rustenburg, Look 90, id.	HUIS
31. Fam. Veneklaas, Borkeld, Geskesd.	HUUS
32. Fam. Scholman, Lichtenb.weg, Rsn.	HUUS
33. Fam. Abbink, Lichtenb.w, gem. Rsn.	HUUS
34. Fam. H. Biesters, Holterstr.w. 182
gem. Rijssen	HUUS

35. Fam. De Biester, Holterstraatw.	HOES
36. Hr. G. Kers, Gaardenstraat 17
Holten-dorp	HUUS
37. Café Het Bonte Paard, Dijkerhoek	HUUS
38. Nat. hist. museum, Holterberg
'Piet Bos'	HUUS
39. Fam. Stam, Brilsteeg, Borkeld, Rsn.	HUUS
40. Fam. Veldhuis, Hoge Borkeld, Rijssen	HUUS

N.B.: 39 en 40 zijn mededelingen.

bijzonderheden: 14) De hr. Walhof is afkomstig van Hengelo, hij heeft hier een bungalow staan. 17) Mevr. Duijvendak trimt honden, komt van Soest bij Amersfoort, spreekt Nederlands en verstaat het dialect hier wel wat (Soest ligt op de grens van het Veluws en het Utrechts, je hoort er nog wel *huus* en *tied* zeggen). 19) De heer Stegeman zegt HOES, „net as in Riessen”. 22) Fam. E. Vasters (dit is wel het interessantste geval:) mevr. is van geboorte Markelose, zei vroeger HOES, doet haar boodschappen in Holten, zegt nu HUUS; met haar man is het precies omgekeerd: die zei HUUS, maar zegt nu HOES (is werkzaam als metselaar in Markelo). 25) Meneer Struik, die in petroleum handelt

en op z'n Holtens HUUS zegt, vertelde me dat de fam. Schippers 26), van de boulevard uit Zandvoort komt en hier een huis voor de weekends en de vakantie heeft. 29) Mevr. Tant komt uit België en spreekt alleen Nederlands. 30) Meneer en mevrouw Rustenburg zijn Hagenaars, die hier sinds september vorig jaar wonen en daarvoor reeds driemaal hier op vakantie waren. Ik bedank ze hierbij nog zeer hartelijk voor de gastvrije ontvangst, evenals de families Tijman en Biesters.

Bijnamen uit de buurt zijn: 24) Kruiskamp is 'Flip'; Bosman is 'Schuurman'; Landeweerd is 'Platvoet'; Abbink is 'Kaasesboer'; de laatste drie in Lichtenberg. Het café naast het huis van mevr. Biesters 34) heet 'De Keijzer'; mevrouw vertelde me, dat er in de buurt een sage bestaat over dit café; het heet nu eenmaal zo, want „Napoleon har d'r danst". Nog een paar bijnamen zijn Lodeweges is 'Taarten' en Nijland is 'Breukink'.

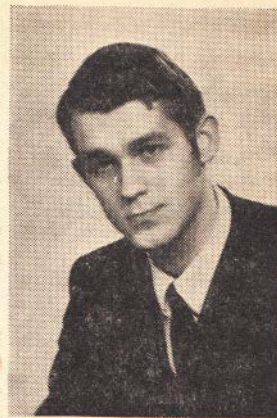
EEN VOKAALONDERZOEK

Wanneer men Overijssel vanaf Bentheim of Enschede naar Deventer toe doorkruist, dan stoot men in het midden van deze provincie op een heuvelrug, die van Ommen (Vecht) tot Holten (Schipbeek) loopt en vrijwel onbewoond is: de natuurlijke grens tussen Twente en Salland dus.

Nu klopt deze grens vrij aardig met de realiteit, in feite loopt de grenslijn iets oostelijker, zodat ook de plaatsen HOLTEN en NIJVERDAL nog net Sallands kunnen worden genoemd, ook al zitten we hier al in een menggebied. De heer Antonie de Weerd uit Deventer (secr. van de Sallandse schrieverskring) stelt, dat het dialect van NIJVERDAL en HELLENDORRN (Heldern) al iets overhelst naar het Twents. Als voorbeelden haalt hij aan (uit de gedichtenbundels 'Zunnebloome' en 'Krönnenzommer' van de Hellendoornse dichteres Johanna van Buren): zaand, raand, waark, mèense, oald, oons, bööme, net als in het Twents, waarvoor de Sallander de kortere vormen zand, rand, wark, mense, old en ons, en verder boom'n kent. Hij heeft zeker gelijk, wanneer hij zegt dat de streektaal van deze plaatsen veel meer van Deventer afwijkt dan het Bathmens of de taal van Olst. Het overgrote deel van Salland kent het diminutief (verkleinwoord) -ien [pöttien], de zuidrand (Deventer/Holten) zegt pötjen, in het Twents overweegt de -ken uitgang.

Wanneer men de Oostnederlandse uitspraak van de Ned. UI bekijkt, dan zijn er vier gevallen te onderscheiden ¹⁾:

DE SCHRIJVER van deze artikelen JAN TEN HOLT student MO-Duits te Amsterdam en kenner van de Nederlandsaksische dialecten (gesproken tussen Apeldoorn + Hannover).

- UI I): hier heeft het Sallands ü, het Twents u (oe): hüs, lüs, üt, gebrüken, e.d.; deze UI betreft mijn enquête.
- UI II): hier kent het Sallands ten oosten van de IJssel (Deventer-Holten) ook u (oe):
a) kort: RUTE, sandkule, tuun;
b) lang: DUUVE.
- UI III): een geval, waar ook het Twents ü kent: RүүMTE; meteen over de grens wordt dat een u (oe).
- UI IV): als leenwoord uit het Nederlands kent men in het hele oosten het werkw. FLöITEN (fluiten).

Van primair belang is wel de UI 1) in het Nederlandsaksische oosten van Nederland, waar de Holterberg- of hüs/hus-isoglosse de oostgrens van de *Hollandse Expansie* ²⁾ aangeeft, die op het eind van de 16de eeuw gestalte kreeg. Deze palatale (d.w.z. vóór in de mond gesproken) vallende diftong (tweeklank) UI heeft zich ontwikkeld uit de Oud-Hollandse UU: het Sallands kent deze gepalataliseerde korte ü ook, welke op zijn beurt weer is ontstaan uit de lange velare (achter in de mond gesproken) Oudwestgermaanse û, in Twente veelal gekort, zoals in HUS (hoes).

Deze enquête is een vervolg op mijn vorige artikel 'Isoglossenlandschap', dat vooral van vokalisch belang was. Dit in tegenstelling tot een eerder verschenen referaat 'Die niederdeutsch-hochdeutsche Dialektgrenze' ³⁾, Groningen sept. '68, waarin ik heb betoogd dat juist het konsonantisme (medeklinkers) zo belangrijk is voor de bepaling van de verschillen tussen Neder- en Hoogduits (ik/ich, maken/machen, water/Wasser, setten/setzen, ook/auch). Daarin stel ik: „Der Konsonantismus und insbesondere die Erscheinungen der Lautverschiebung sind für die Beurteilung der nd./md. Sprachgrenze von besonderer Bedeutung. Weil hier die Möglichkeiten sprachlicher Variation begrenzter sind, heben sich für den Konsonantismus mehr 'eindeutige Gebiete' ab als bei dem Vokalismus mit dessen vielen Formen." □

MEDEDELINGEN VAN DE BORKELDSE BEVOLKING

Nederlands spreekwoord:

„Als je een hond wilt slaan,
kun je altijd wel een stok
vinden.”

De Weerd, Deventer:

A'j 'n hònd wilt smiet'n,
kō'j altied wel 'n stok finn'n.Tijman, Borkeld; enq. 2:
(ook andere boeren)A'j 'n hònd goojt, kō'j altied
wal 'n stéén finn'n.Scholman-Nijkamp, Borkeld,
enq. 5 (wijkt af):A'j 'n hoond könt smiet'n,
dan kō'j altied wal 'n stéén
finn'n; (anders gezegd: een
mense de kroon van 't hoofd
haal'n).[Betekenis: „Als je iets tegen iemand hebt, valt er altijd
wel iets te verzinnen om hem (haar) in een ongunstig
gezicht te stellen.”]Het opvallende aan al deze variaties is wel dit, dat
de Deventernaren, net als in het Ned., van een
„stok” spreken, en geen „steen” gebruiken.Hetzelfde valt me op, als ze de compromisvorm
bulzik gebruiken, waarvoor het Nedersaksisch *ülk*
kent en het Ned. de *bunzing* (Hd. *Ilitis*).De Markeloërs zeggen voor de „achterdeur van een
boerderij” *niendöör* (Westfaals); dit heet bij de
Holtenaren een *ächterdüüre* (umlaut en *e* in Aus-
laut). De Markelose *schöppe* heet in Holten *schüür*
(bergplaats voor werktuigen en gereedschap).Markelose vormen zijn twee/dree/steen/vlees/dos-
ken/wasken; dat heet in Holten twee/drei/stein/fleis/dössen/wassen. Scholman-Nijkamp geënquê-
teerde nr. 5) noemde me voor „waspoeder” het
woord „aske”; vroeger werd de was immers in een
ton met water en as van verbrand hout gedaan:
geen „holtskool” dus.Algemeen gebruikte woorden zijn *kateeker*, Ned.
„eekhoorn”, Hd. „Eichkatze, Eichhorn”; *rupe* (oe),
Ned. „rups”, Hd. „Raupe”; *teller/tèelder* (ver-
ouderd), Ned. „bord”, Hd. „Teller”.De Weerd noemde mij het Deventer spreekwoord:
„Achter de Snippeling wont gèkke mens'n, daor
zegt ze 'Doe' tegen Onse Lieve Heer.” De Snippeling
ligt ten oosten van Deventer, maar uiteraard wordt
bedoeld de Twente/Salland-grens: hier begint het
du(doe)-gebied [inplaats van ie, Ned. „jij”]. N.B.:
denk aan het Middelnederlandse 'Eqidius, wo bestu
bleven?”

Jan ten Holt

opm. ¹⁾ vergelijk dit met mijn bevindingen in „Isoglos-
senlandschap” ('Twentse Post' van februari '70)
betreffende de ö-uitspraak in vier gevallen.opm. ²⁾ deze expansie werd reeds uitvoerig besproken
in mijn artikel „Et isoglossenlandschap van Oost-
Nederland”, (TP febr. '70, pag. 5-7; in het Ne-
dersaksisch geschreven).opm. ³⁾ volledige titel: „Die niederdeutsch/hochdeutsche
Dialektgrenze im Bereich des Exkursionsgebie-
tes”, (in: 'Exkursion nach Deutschland', S. 79-83,
u.L.v. Prof. Dr. F. L. Debus, Germanistisches
Institut der Rijksuniversiteit Groningen, sept. '68)

hengelo

HILBERDINK

GROTE SORTERING
TAFEL-, THEE- EN ONTBIJT-
SERVIEZEN

Marktstr. 25

Hengelo

Wij verzorgen:

een avond vullend

kleurenfilm-programma
over Twente

FOTOPRINS, Tuindorpstr. 28. Hengelo

Voor SPEELGOED
in elke prijs!

't Kinderparadijs

Willemstraat 35 - Hengelo (O.)

SPAR

NIEUW:

Heerlijk
frisseMagere Vruchten-
Yoghurt(aardbeienmaak)
57 ct per halve liter

De melkman van de H.C.M. heeft het.

Voor al uw

wapens en munitie

naar

Wapenhandel

HUISKES

Molenstraat 15

Delden

Makelaarskantoor

ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 13041, Hengelo (O.)

VASTE GOEDEREN

ASSURANTIËN

HYPOTHEKEN

[vervolg van blz. 5: **KRONIEK VAN ENSCHEDE**]

VERSTEDELIJKING

Een vrij nieuw verschijnsel vormen de zogenaamde beat- en popgroepen, waarin ook Enschedese jongeren gewaardeerde prestaties leveren.

'de Rowdies', op wier naam — naast vele wedstrijd-successen — in 1968 een eerste single kwam te staan en vervolgens ook een el-pee.

'The Honest Men', eveneens een Enschedese beat-groep, die kan bogen op zeven uitgebrachte platen.

'The Buffoons' ofwel: 'de clowns' uit Enschede, bekend van radio en televisie en in 1968 opgeklommen tot de best betaalde pop-groep van Nederland, met op hun naam meerdere buitenlandse tournee's en liefst negen singles en twee l.p.'s.

Vermeld zij hier verder nog de Enschedese jazz-formatie 'Some People' (voortgekomen uit de voormalige formatie 'The Tex Town Seven'), die deze maand glorieus winnaar werd op een jazz-concours in Loosdrecht. De groep heeft dezer dagen een jazz-club opgericht die op 5 september a.s. zal worden geopend in 'de Stadstoren' (v/h 'de Gouden Pollepel' tegenover de Grote Kerk).

De behoefte aan creatieve bezigheden neemt toe onder alle lagen van de bevolking. Daarom heeft de 'School voor Scheppende Handen' te Enschede enkele maanden geleden besloten haar activiteiten, die zich tot nog toe voornamelijk richtten op handenarbeid zoals pottenbakken, boetsen, weven enz., uit te breiden tot het hele scala van alle expressie-mogelijkheden (toneel, film, muziek, beweging etc.).

Deze ontwikkeling verdient alle mogelijke sympathie en steun, omdat zij een belangrijk tegenwicht vormt met betrekking tot de 'sex-kultuur', die sinds kort ook in Enschede en de overige Twentse Stedenband-gemeenten haar propaganda-bureau's vindt in de SEX-BOETIEKS. Ten dele komt in deze winkeltjes een markt aan het daglicht, die reeds vele jaren 'ondergronds' actief was op het gebied van de porno-lektuur en -fotografie. De laatste jaren breidt deze handel zich uit in de richting van sex-artikelen en -films. Verschillende exploitanten hebben nu ook zogenaamde 'besloten film-clubs' opgericht, waarvan de leden zich kunnen vergapen aan masochistische, sadistische en bestiale hersenspinnerij.

De verheerlijking van het materialisme tengevolge van de naoorlogse welvaart heeft ook de criminaliteit doen toenemen. Om sterker te staan in de strijd tegen de misdaad, wordt momenteel in het hoofdbureau van politie te Enschede (sedert vorig jaar verplaatst van de Haaksbergerstraat naar De Klomp) gewerkt aan 'n regionaal misdaad-archief, ná Heerlen het tweede identificatie-centrum in

TAILOR MARKER

het nieuwe doorslagapparaat dat 't doorslaan van patronen aanzienlijk vergemakkelijkt!!

OMKEERAPPARAAT

voor ceintuur- en knoopplusjes, schouderbandjes, biezen, koordjes, enz. levert U de firma

J. Wagelaar & Zoon

van Loenshof 56-58 Tel. 15684 Enschede

Nederland. Alle gegevens en bijzonderheden met betrekking tot de misdadiger en zijn vergrijp zullen door de politie van Oldenzaal, Hengelo en andere plaatsen in het arrondissement Almelo binnen 24 uur na de misdaad worden doorgezonden naar de centrale te Enschede. Met behulp van een computer kunnen de beschikbare gegevens vervolgens in hoog tempo geregistreerd, gesorteerd en vergeleken worden, hetgeen tijdwinst en nieuwe kansen oplevert met betrekking tot opsporing en arrestatie van de bedrivers der misdaad.

De nieuwe stadskern van Enschede, de BOULEVARD 1940-'45, is geworden tot een 'symbool -in-beton-en-staal', dat de twee helften van de 20ste eeuw scheidt in een oud en nieuw tijdperk. Zij vormt als het ware een historisch keerpunt tussen vóóroorlogse armoede en náoorlogse welvaart, tussen kerkelijkheid en secularisatie, volgzzaamheid en zelfstandigheid, bevoogding en vrijheid.

De vóóroorlogse 'groepsbinding' is doorbroken en maakt plaats voor openheid en wederzijdse toenaadering. Daarmee heeft tevens het 'groepsgezag' zijn oude betekenis verloren.

Zaken zoals de áfname van het kerkbezoek en de toenemende behoefte aan massa-recreatie en spel alsmede het streven naar winst en luxe enerzijds, en aan de andere kant — als reactie daarop bij sommige jongeren — de demonstratieve afkeer van loondienst en comfort alsook de behoefte aan creatieve bezigheid en de hang naar mystiek, het zijn verschijnselen die sedert een tiental jaren ook in de Enschedese samenleving aktueel zijn. Verstedelijking is tenslotte niet op de eerste plaats een zaak van architecten, metselaars en stratenmakers, maar van individuen, die sámenleven, -wonen en werken, en op zoek zijn naar DE STAD VAN DE MENSEN. Wij zullen de vele ontwikkelingen van de laatste jaren moeten leren zien in het teken van 'de verkenning der wereld'. En waarom zou de moderne mens, na zo noodzakelijk te hebben onderzocht, het goede niet behouden?

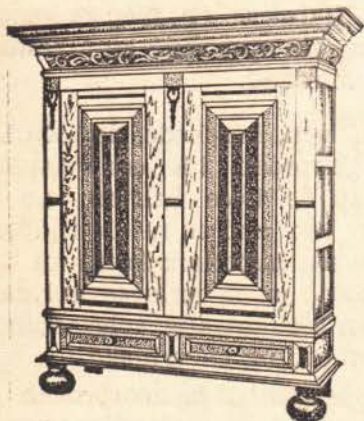
oldenzaal

**de zaak met meer
dan 150 toonkamers**

ERRES PHILIPS
TELEVISIE
Ben Lansink Oldenzaal
Grotestr. 20 Tel. 2981

ADVERTEREN IS ETALEREN

Door de eeuwen heen een meubelstuk, dat sfeer geeft in elk interieur. Permanente expositie in onze toonzalen van vele modellen Gelderse kussen- en rankenkasten

Smellink — Oldenzaal

KIP	KIP	KIP
regelt Uw schade	deukt Uw auto uit	sputt Uw auto

AUTOSPUITBEDR./UITDEUKINR.
Esstraat 6 — Tel. 2251 — Oldenzaal

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbond.

Blij met een geschenkbond

G. Morselt

Voor
een deskundig uitgewerkte

C.V.-installatie

E. HEIDEMANN & Zn

Boterstraat 13-15, tel. 2077
Eekboerstr. 71, tel. 2708; b.g.g. 2349

OLDENZAAL

Diverse plaatsen

COOP. ZUIVELFABRIEK
De Eendracht
ROSSUM

Het beste adres voor alle zuivelprodukten

ADVERTEREN IS VERKOPEN

WAAROM NAAR:

Ootmarsum?

Karakteristiek stadje, rijk
aan folklore, bos en hei,
A.N.W.B. — oriënteertafel,
't hoogste punt van Twente.

Schitterende vergezichten
over Twente en Duitsland
NIEUW verwarmd openluchtzwembad!

Alle boeken over Twente
(ook streektaal-literatuur)
Boekhandel t. Voorde
Delden

fa. E. J. Lantink

LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO
TECH. INSTALLATIE - BUREAU
WASMACHINES - VERLICHTING

ADVERTEREN IS ETALEREN

BOERENLEENBANK

Wegdam

Voor alle bankzaken, Voorschotten,
Credieten en lopend rekeningverkeer.

Boerenleenbank De Lutte
MET KANTOREN TE DE LUTTE
OVERDINKEL, GLANERBRUG
Hoge rente voor al Uw ingelegde spaar-
gelden. Lage hyp.- en voorschot-rente

RAIFFEISENBANK

'Kedingen'

te

Goor en Diepenheim
voor al uw bankzaken

Tassen en Lederwaren

GROBBE

Brinkstraat 46 - Tel. 1456 - Denekamp

Speciale
reparatie-afdeling
Antieke Uurwerken.

TH. BUDDE

JUWELIER-ANTIQUAIR
OOTMARSUM

Marktstr. 10 — Tel. 05419/261

Samen sterk! - Koopt bij de
adverteerders van dit blad!

Autobus-
onderneming
Oldenzaal

Lijndiensten

Oldenzaal - Denekamp - Grens - Nordhorn

Moderne touringcars

Uitgebreid reizenprogramma

In de zomermaanden elke dag tochten in Overijssel
en het Duitse grensgebied

INTERREGIO

„DE GRENS, SCHEIDING OF ONTMOETING”

ANHOLT — Op 19 en 20 augustus werd op de Wasserburg in het Duitse grensstadje Anholt een tweedaagse Nederlands-Duitse conferentie gehouden over de aanbevelingen van het rapport „*De grens, scheiding of ontmoeting*”, een sociologisch onderzoek uitgevoerd door het sociologisch instituut van de rijksuniversiteit Utrecht tezamen met de Forschungsgesellschaft für Agrarpolitik und Agrarsoziologie in Bonn. Zowel de Duitse als de Nederlandse regering maakten het onderzoek mogelijk door het geven van subsidie.

Genoemd rapport werd op de conferentie te Anholt officieel overhandigd aan de Nederlandse minister Dr. M. A. M. Klompé (CRM) en haar Duitse ambtgenote Kaete Strobel. Het handelt over de remmen- de werking die uitgaat van de staatsgrens op de gelijkmatige sociaal-culturele ontwikkeling van de gebieden aan weerszijden van deze grens. (De beide regeringen wezen als gebied van onderzoek aan zeven in de Gelderse Achterhoek gelegen Nederlandse gemeenten alsmede het Duitse district Borken en de Duitse stad Bocholt.)

Minister Klompé zei op de bijeenkomst te Anholt ondermeer: „Het eigen dorp of de eigen stad is voor de mensen niet alles meer. Het begrip ‘regio’ wordt voor hen van steeds grotere betekenis. Wat de randgebieden betreft is deze regio in werkelijkheid al een grensoverschrijdende eenheid geworden. Het is zeer gewenst dat men historisch gegroeide structuren van tijd tot tijd zeer kritisch analyseert om het dis-functioneren van de grenzen op te sporen en zo mogelijk op te heffen.”

LUCHTVAART

UITBOUW VLEGVELD TWENTE

ENSCHDEDE — De Kon. Ned. Heidemij. heeft deze maand een rapport het licht doen zien betreffende de toekomstige uitbouw van de luchthaven Twente. De opdracht hiertoe werd haar in juli van het vorig jaar verleend door de „N.V. Luchtvaartterrein Twenthe”, terwijl de gemeenten van de Stedenband de kosten van het onderzoek (circa één ton) voor hun rekening hebben genomen.

De Heidemaatschappij is ondermeer tot de conclusie gekomen, dat de thans aanwezige start- en rijbanen van een te lichte constructie zijn om tot volledige openstelling van de basis voor burgerluchtverkeer te komen. Daarom is volgens het rapport de verzwaring van de grote startbaan en de

aanleg van een nieuw stelsel rijbanen één van de eerst-noodzakelijke activiteiten.

Wat de outillage betreft — zo zegt het rapport — dient primair alle aandacht te worden besteed aan de vliegtechnische accommodatie. In de outillage ten behoeve van de passagiersafhandeling is gestreefd naar efficiency, redelijk comfort en flexibi- liteit.

De Heidemaatschappij verwacht dat ná 1980 de exploitatie-tekorten zullen afnemen als gevolg van de toenemende activiteiten op de luchthaven. [Op 28 juli jl. vertrok vanaf het vliegveld ‘Twenthe’ de 100.000ste passagier sinds hier weer werd begonnen met de burgerluchtvaart.]

BODEMVONDSTEN

OPGRAVINGEN STIFTHUIZEN WEERSELO

WEERSELO — Onder leiding van drs. A. L. Huls- hof, directeur van het Rijksmuseum Twente, zijn leden van de *Nederlandse jeugdbond ter bestude- ring van de geschiedenis* deze maand begonnen met het zoeken naar overblijfselen van de voor- malige stiftshuizen te Weerselo. Uit een 17e eeuwse prent is gebleken, dat naast het nog bestaande ‘juffershuis’ ook een gebouw heeft gestaan, waar- van men inmiddels aan de hand van muurresten en puinsleuven de plattegrond heeft kunnen vast- leggen. Het ligt in de bedoeling om de ruim ander- halve eeuw geleden gesloopte opstallen te her- bouwen met het oog op een ter plaatse te stichten conferentie- en ontmoetingsoord. Tussen het zand heeft men allerlei resten gevonden van wandtegels, glas- en aardewerk. Genoomd huisraad dateert uit de 17e en 18e eeuw.

STADSGRACHT DIEPENHEIM

DIEPENHEIM — Bij het graven van een bouwput voor een viertal nieuwe woningen aan de Midden- straat te Diepenheim is een gedeelte van de noor- delijke stadsgracht blootgelegd. Ook werd een deel van een uitgeholde boomstam gevonden die dienst heeft gedaan als afvoerpijp voor water.

INGEBONDEN JAARGANG TWENTSE POST 1969

Bestelde exemplaren TP 1969 [ingebonden] zullen in de komende weken worden ver- zonden. Er zijn nog enkele jaargangen be- schikbaar á f 10.—. Te bestellen bij adm. TP.

almelo

Bondsspaarbank Nutsspaarbank

voor al uw BANKZAKEN

Kantoren te Almelo, Wierden,
Vriezenveen, Rijssen, Nijverdal en
Borne

Veur MEUBELS en allens, wat
er zo bieje komp kieken, naor:

TOON a.d. Tuinstraat

Tel. 3880

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen,

Olympia

Tel- en Schrijfmachines
G. H. v. d. VEEN

ALMELO. Tel. 2666
HENGEL. Nieuwstr. 38. Tel. 3159

- VEEVOEDER
- KUNSTMEST EN
- LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN]

in de beste kwaliteiten !!!

Door grote
omzet **A.B.T.B.**
lage prijzen bij **ALMELO**

Hotel Haarhuis Zenderen

In 't herte van Twente

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)

Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 - ALMELO

drogisterij - parfumerie PRÜMERS

Bornsestraat 72 - Tel. 5650

Het huis voor geschenken

Coöperatie De Landbouwcoöperatie

is een bolwerk ter beveiliging
ter verdediging
ter bevordering
van de economische belangen
van de vrije zelfstandige onder-
nemers in de landbouw te weten
de Boeren.

COÖP. LANDBOUWERS- BANK EN HANDELSVER.

In vrogger dage daansen de leu op
de dell' 'n veertoer. Weer völ later
'n zeuensproonk. Rechtervoort foxtrot,
wals en cha cha cha in niejmoodse
daansscholen:

Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 - Tel. 4880

CHEMISCH REINIGEN

In één dag klaar

Beter - Vlagger - Goedkoper

Tempo

Rohofstraat 2
Telef. 14354

(FILIAAL: Wed. Veldhuis, Ootm.str. 276)

wij zijn gespecialiseerd in alle
voorkomende drukwerken zoals

- familiedrukwerk
- periodieken
- blocs enz.

DRUKKERIJ

landhuis

Met onze mengvoeders altijd de
hoogste productie. Kunstmeststof-
fen; keuze uit vele soorten. Ruim
gesorteerd in vaste brandstoffen.
Bij ons is het rustig en voordelig
tanken voor brommers, auto's en
tractoren.

C.A. & V.V. BORNERBROEK

DIV. PLAATSEN

„de kop'ren smorre”

Twents e'hoes in Maarkel

an de grote weg van Hengel naor Deamter
[Twentse specialiteiten]

RAIFFEISENBANK

DELLEN

Alle Bankzaken

SPOORSTRAAT 9 - TEL. 05407-1437

Wiej helpt met an de
bleul en veuroetgang
van MAARKEL
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG

Haaksbergen

C.L.O.-mengvoeders

Ruwvoeders

Brandstoffen

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEEM

RUIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

ADVERTEREN IS ETALEREN

Coop. „De Landbouw” W.A. GOOR

Het adres voor:

Mengvoeders onder C.L.O.-
contrôle, Meststoffen, Brand-
stoffen, Bestrijdingsmiddelen,
Kruidenierswaren, Landbouw-
werkzaamheden enz.

BOERENLEENBANK

Weerselo

Verzorgt al uw bankzaken. Hoogste spaarrente.

UIT STAD EN STREEK

ACHT TWENTSE ZIEKENHUIZEN BEGINNEN GEZAMENLIJKE OPLEIDING

HENGELO — De acht Twentse ziekenhuizen [twee in Enschede, twee in Hengelo, twee in Almelo, één in Oldenzaal en één in Losser] starten op 7 sept. een gezamenlijke opleiding Medisch Technisch Assistent (METEA). De drie jaar durende opleiding zal voor het theoretische gedeelte worden gegeven in de verpleegstersschool van het Gerardus Majella ziekenhuis te Hengelo. De praktijkopleiding vindt plaats in de acht deelnemende ziekenhuizen.

BOERENDANSERS NAAR ITALIE

DIEPENHEIM — De Diepenheimse Boerendansgroep „De Stedeker Daansers” gaat eind augustus op tournee naar Italië (Zuid-Tirol) voor een optreden in vijf verschillende plaatsen. Het uitstapje van de elf paren en drie muzikanten tellende groep duurt een week.

KLOOTSCHIETERS NAAR IERLAND

LOSSER — De Twentse klootschieters namen begin deze maand deel aan de internationale klootschieterswedstrijden tussen Ierse, Duitse en Nederlandse ploegen te Cork (Zuid-Ierland). De groepen van het Oost-Friese en Oldenburgse klootschietersverband toonden zich in alle onderdelen superieur. De Nederlandse klootschieters bleken niet opgewassen tegen de volmaakte werptechniek van de andere deelnemende ploegen, omdat de N.K.F. de zgn. 'slingerslag' nog niet wil toepassen. Tijdens de ontvangst in het Imperial Hotel werd een toespraak gehouden door de eerste minister van de republiek Zuid-Ierland alsook door de bisschop van Cork.

ENSCHDE PASSEERT 140.000

ENSCHDE — De heer F. A. Hasselman, die na een afwezigheid van zes jaar in zijn geboortestad Enschede terugkeerde, werd op 7 aug. gehuldigd als 140.000 inwoner van Enschede.

VERKEERSWEG E-8

HENGELO — Een delegatie van de werkgroep E-8 heeft op 7 aug. onder voorzitterschap van de burgemeester van Hengelo, jhr. mr. L. M. E. von Fissenne, een onderhoud gehad met de directeur-generaal van Rijkswaterstaat en zijn naaste medewerkers. De delegatie vroeg aandacht voor de verkeersveiligheid in de kommen van Delden en Goor en heeft aangedrongen op spoed bij het vaststellen van het tracé van de E-8.

NIEUW RAADHUIS LOSSER GEOPEND

LOSSER — Met het onthullen van de gemeentevlag [ontworpen door architect ir. Th. G. Verlaan] heeft de commissaris van de Koningin in Overijssel, mr. dr. O.F.A.H. van Nispen tot Pannerden, op 14 augustus het nieuwe raadhuis van Losser officieel geopend. Voor de bevolking werden gedurende vier dagen diverse feestelijkheden georganiseerd. Zo werd er een feestmarkt gehouden, een kermis, 'n tentoonstelling van oude en nieuwe imker-attributen, een modeshow en een defilé.

MET DE MUZIEK MEE

ENSCHDE — Voor uitzending in het televisieprogramma 'Met de muziek mee' werd op 24 aug. in de Diekmanhal te Enschede een muzikale show gehouden, die 3500 bezoekers trok. De muziekkorpsen 'Wilhelmina' uit Glanerbrug, 'Excelsior' uit Hengelo en 'de Eendracht' uit Overdinkel verleenden medewerking.

KRING VOORMALIG VERZET TWENTE

ENSCHDE — Twentse oud-illegaal strijders hebben zich gebundeld in een kring. Bij het afsluiten van dit nummer op 4 sept. vond in het Parkhotel te Enschede de bestuursverkiezing plaats. Tot voorzitter werd gekozen de heer G. J. Oude Groen uit Boekelo.

VAN OVER DE GRENS

ZOUTWINNING IN GRENS- GEBIED BIJ ENSCHDE

ENSCHDE — Twee grote chemische concerns, de Chemische Werke Hüls en de Frans-Belgische onderneming Solvay, zullen gezamenlijk in 't Duitse grensgebied nabij Enschede 'n zoutwinningsbedrijf vestigen. De zoutwinning zal geschieden op de wijze zoals ook in Nederland gebeurt. Zoetwater, dat uit de buurt van Vreden (Westfalen) wordt aangevoerd, zal hier in de bodem worden gelaten. De aldus in de zoutlagen gevormde pekkel wordt opgepompt en gaat dan via een pijpleiding naar Marl-Hüls.

EXPOSITIE „LEBENDIGES GRENZLAND”

NORDHORN — Van 17 tot 25 oktober wordt in de Duitse grensplaats Nordhorn een grote tentoonstelling gehouden, waaraan 350 firma's uit circa 7 landen medewerking zullen verlenen. Er worden 16 hallen gebouwd en bezoekers kunnen dagelijks rondvluchten maken met een helikopter.

GENTLEROY VOOR VRIJETIJD- KLEDING

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
GEBR. VAN HECK N.V. ENSCHEDE.

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
JORDAAN-TER WEENE N.V. HAAKSBERGEN

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van uw tuin
een LUSTHOF. Kosteloos maakt
ERICA voor U een grondplan.
Vraagt inlichtingen.

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen
guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
10 0/0 kort. in geldzegels

Voor al uw
elektrische installaties
op elk gebied

**N.V. Electro
Techn. Bureau**
v/h Sterckel

KOEKOEKSWEG 49, HENGELO

N.V. Aanneming-Mij. v/h.

H. W. TE PAS

Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
Gewapend Betonbouw
Grond- Water- en Wegenbouw

ADVERTEREN IS ETALEREN

Cöop. Aan- en Verkoopvereniging

Deurningen

Tel. 05402-201

Veevoeder, Meststoffen
Brandstoffen, Zaaigoed
Pootgoed, Div. artikelen

Alle veevoerders onder CLO-contrôle